

# Deu anys de circ a Catalunya

*Jordi Jané*

Periodista, crític i docent de circ

## Organització

Després de tres dècades de marginalitat i dispersió del sector, el 2005 l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC, fundada el 2004) inicia converses amb el nou departament de Cultura per consensuar el Pla Integral de Circ que, presentat oficialment el març del 2008, s'estructura en 4 grans eixos: Formació, Creació i producció, Circuits d'exhibició i Marcs fiscal i laboral.

El Pla Integral de Circ havia de ser un pla de xoc, però ha acabat sent només un document de bones intencions en no disposar de partides pressupostàries per afrontar-ne la complexitat. Es pot consultar a [www.apcc.cat/media/upload/pdf/file\\_167.pdf](http://www.apcc.cat/media/upload/pdf/file_167.pdf).

## Circs itinerants amb carpa

Amb seu fiscal a Catalunya, els circs Raluy, Italiano (Rossi-Deros) i Americano (Faggioni) giren per tot l'Estat espanyol. Altres de no fincats al país (Tonelly, Zavatta, Wonderland, etc.) itineren una bona part de l'any per terres catalanes. També gira intermitentment amb carpa el Circ Cric. Escarlata Circus (Jordi Aspa i Bet Miralta) ofereix l'espectacle *Devoris causa* en una petita vela. També circulen amb carpa el mallorquí Circ Bover (Tià Jordà) i el valencià Circo Gran Fele (Rafael Pla).

Cal lamentar la vida fugaç de dues empreses amb vela: el Circ Còmic Grottesco (Monti & Cia., 2004) i el Circ Ozó (Ricard Panadès, Enrico Tomba i Oleg Mihal, 2008).

## Artistes i companyies

En aquests deu anys, el nombre i la qualitat de les nostres companyies s'ha incrementat gràcies a les millores aconseguides per l'APCC, l'arribada d'artistes foranis i el retorn d'artistes catalans formats a l'estranger. Cens complet de companyies, dramaturgs i directors: [www.apcc.cat](http://www.apcc.cat)

## Centres de residència i creació

L'APCC va incloure aquest concepte en el Pla Integral de Circ. La Vela (terrenys de la Masia En Cabanyes, Vilanova i la Geltrú) va engegar el 2006, però està paralitzada des del 2009 per les indefinicions del consistori vilanoví.

La Makabra va ser un bon exemple de centre de creació, residència, docència i exhibició. Va funcionar del 2004 al 2006 en unes naus ocupades del barri del Poblenou (Barcelona). Desallotjat pels Mossos, el seu model autogestionari s'ha extès a d'altres poblacions i actualment hi ha espais d'assaig, creació, formació i exhibició a Mataró (Cronopis), Terrassa (Tub d'assaig), Manresa (La Crica) i a Barcelona mateix (La Nave i Artkatraz).

Paral·lelament a la gestació de La Vela, l'APCC negociava amb l'Ajuntament de Barcelona un centre de residència i creació a la capital gestionat per l'APCC: La Central del Circ ocupa un espai de 3.500 m<sup>2</sup> al Fòrum, presenta bons nivells d'ocupació i organitza múltiples activitats complementàries. També funciona satisfactòriament la fàbrica de creació Roca Umbert (Granollers).

## Programacions i circuits d'exhibició

Els principals problemes del circ tradicional són l'escassetat d'espais per plantar la carpa, la falta d'una normativa homologada per als tràmits burocràtics i les costoses taxes municipals.

El circ contemporani treballa bàsicament al carrer, en part perquè la majoria de teatres no estan equipats per fer-hi circ. En el seu circuit, bastant cenyit als espais i festivals gestionats amb diner públic, hi pesa la ineficàcia de molts dels programadors dels teatres del país. El fracàs de campanyes com «Ciutats amigues del circ» i «Cultura en gira» en són una mostra fefaent.

Equipaments públics com el Teatre Lliure, el TNC, el Mercat de les Flors, el Municipal de Girona, el Bartrina i el Fortuny de Reus o el Principal i l'Alegria de Terrassa, a més de programar circ ocasionalment també en produeixen o coprodueixen, com ho fan també festivals amb suport institucional com el Grec, Temporada Alta o la Fira de Tàrraga. L'Ateneu Popular de Nou Barris produeix anualment 4 combinats de circ i el Circ d'Hivern, amb un sentit del risc artístic que moltes vegades no trobem en les milionàries produccions d'alguns teatres oficials.

El sector fa molts anys que reclama un circ estable a la ciutat de Barcelona.

## Col·laboracions internacionals

*Circ que o!* (2008-2013) és un projecte de cooperació lligat al programa Interreg (UE) que treballa els àmbits de formació, creació i difusió. Hi participen Catalunya (APCC), Aragó i la regió francesa Midi-Pyrénées.

El *Projecte Fibonacci* (2010, APCC, Mercat de les Flors, CoNCA, companyia Les sept doigts de la main) és una eina molt útil per a la investigació de nous llenguatges. En el projecte transfronterer *Trans-mission* (2010-2011, variant millorada del concepte Residències de Creació) hi col·laboren els centres Espace Catastrophe (Brusselles), Zelig (Torí), La Grainerie (Tolosa de Llenguadoc) i La Central del Circ (Barcelona).

## Els *media* i les publicacions especialitzades

Tret del diari *Avui* —secundat anys més tard per *El Punt*—, la majoria de mitjans catalans només parlen de circ quan arriba Le Cirque du Soleil. L'*Avui* publica crítica de circ des que es va fundar el 1976 —amb firmes solvents com Xavier Fàbregas i Joaquim Vilà i Folch, rellevats modestament des de 1978 per qui firma aquest article. D'altra banda, l'*Avui* (i, d'ençà de la fusió dels dos diaris, també *El Punt*) és probablement l'únic diari europeu que publica una pàgina mensual d'anàlisi circense ('Volt de pista').

El 2004 apareix la revista especialitzada *Zirkòlika* (trimestral). El butlletí digital *Clownplanet* té projecció iberoamericana. El 2010 apareix la revista mensual de teatre *Hamlet* amb una secció fixa de circ, i cal esmentar també la trimestral d'arts de carrer *Fiestacultura*, vinculada als valencians Xarxa Teatre.

## Fires i festivals

Seria sobrer remarcar la importància d'aquests certàmens per a la divulgació del circ i per als intercanvis artístics professionals. Pionera a l'Estat, la Fira de Circ de la Bisbal d'Empordà va fer dues primeres edicions (1984 i 1985) i onze anys més tard va recomençar anualment amb uns criteris de programació que alguns sectors consideren poc circenses.

El 1984 arrencava el bianual Festival Internacional de Pallassos de Cornellà Memorial Charlie Rivel, de trajectòria irregular però eficaç. El mateix any començava La Marató de l'Espectacle, que durant 25 edicions va oferir un marc molt útil per a les noves propostes de circ.

El 1997 Reus i Vilanova i la Geltrú instauraven la Fira-Festival de Circ Trapezi que, dirigida per Bet Miralda i Jordi Aspa fins al 2011, és un aparador de tendències nacionals i internacionals que ha contribuït a dinamitzar el circ a Catalunya. El 2001, l'ajuntament de Vilanova i la Geltrú es va despenjar del projecte i organitza un Trapezi més enfocat a la fira popular.

També des de 1997 se celebra anualment al Masnou el festival de teatre còmic Ple de Riure, que programa molt habitualment números o espectacles de circ.

El 2001 apareix el Festival Internacional de Pallasses d'Andorra, de periodicitat biennal. El comú d'Andorra la Vella l'ha suprimit sense contemplacions a les envistes de l'edició 2011, una decisió que malbarata l'actiu acumulat en cinc edicions que han enriquit enormement el llenguatge de la pallassitat femenina i han estimulat la creació de festivals de pallasses a Rio de Janeiro, Viena, Lisboa i Hèlsinki.

Fundat el 2001, de característiques modestes però de molt estimable programació, el festival Curtcirckit (Montgat) mereixeria un tracte més intel·ligent per part de les institucions. El 2005, la companyia De Mortimers organitza per primer cop a Tiana el festival anual L'un, dos, tres del pallasso, en homenatge a Joan Armengol. Ja he comentat que festivals no estrictament circenses com Escena Poblenou, Temporada Alta, Cos o la Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga acullen habitualment espectacles de circ.

## L'entorn

Alguns col·leccionistes han mostrat el seu fons privat (*Papers de circ*, de Ramon Muñoz; *Cartells, programes, joguines i llibres de circ clàssic*, de Ramon Bech), i alguns festivals deixen constància de la seva aportació amb exposicions fotogràfiques o pictòriques. Durant el Festival de Pallassos de Cornellà 2004, el llavors director Genís Matabosch va exposar *Vicaire, el vestit de carablanca*.

L'octubre del 2004 se celebren a l'Ateneu Popular de Nou Barris les *Jornades sobre circ a Catalunya (Memorial Joan Armengol)* per debatre sobre la problemàtica general del sector. De gener a març del 2006, el CCCB acull l'exposició *Circ contemporani català, l'art del risc*, organitzada pel Krtu i comissariada per Joan Minguet i Jordi Jané, també directors del seminari *El circ i la poètica del risc* al mateix CCCB, amb taules rodones i ponències d'experts internacionals. En col·laboració amb l'APCC, el març següent l'Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya celebra la taula

rodona *La presència del circ a les programacions culturals*, que incideix en la problemàtica expressada en el títol. També el 2006, el Museu Picasso de Barcelona munta l'exposició *Picasso i el circ*. D'aleshores ençà, el Museu Picasso programa anualment el cicle d'espectacles familiars *Diumenges de circ al Picasso*.

## Premis

En tractar-se d'una valuosa eina de dignificació de l'activitat circense entre la societat, un dels primers pactes entre l'APCC i el departament de Cultura va ser la creació del Premi Nacional de Circ en el marc dels Premis Nacionals de Cultura. En la primera edició (2005) es va atorgar a la trajectòria del Circ Cric.

Ha tingut una positiva incidència en el sector la primera edició dels Premis Zirkòlika (2010), i cal esmentar els Premis FAD-Sebastià Gasch d'arts parateatral, que paren molta atenció als artistes i espectacles de circ.

## Formació circense

És l'únic camí cap a l'excel·lència. L'APCC ha organitzat dues Jornades de Formació (2007 i 2010), però no es pot anar gaire enllà perquè Catalunya no té competències en ensenyaments artístics. La precarietat en què es mou l'escola preparatòria Rogelio Rivel només li permet impartir dos cursos (sense assignatures teòriques), al final dels quals els alumnes han de completar la formació en alguna escola de circ estrangera. A Catalunya cal un centre de formació superior homologat on, a més de les tècniques (acrobàcia, equilibri, dramaturgia, direcció d'escena, música, escenografia, il·luminació, so, gestió...), s'hi imparteixin matèries teòriques i humanístiques. Però després de sis anys de feina entre l'APCC i el departament d'Ensenyament només s'albira una titulació homologable a la FP.

Pel que fa a la formació en el lleure, destaquen les escoles infantil i juvenil de l'Ateneu Popular de Nou Barris, La Sala (l'Hospitalet), i, des del 2006, l'associació El Circ Petit a Pineda de Mar (escola i espai de creació i exhibició).



*El número de corda volant de Marilén Ribot (Atempo Circ).*  
© Manel Sala 'Ulls'

## Cronologia 2000-2010

2000

- Instal·lació de la primera carpa estable de circ a Nou Barris (Barcelona), al servei de l'escola de circ Rogelio Rivel fundada el 1999.
- L'Ateneu Popular de Nou Barris rep el premi especial de la crítica (premis Ciutat de Barcelona).
- Es dissol l'històric duo de malabaristes sobre rodes Boni & Caroli.
- El quebequès Cirque du Soleil presenta *Quidam* a Barcelona.
- L'holandès Circus Ronaldo presenta *Fili* a la Fira de Tàrraga.
- El quebequès Cirque Éloize presenta *Excentricus* al Teatre Victòria (Barcelona).
- El Circ Raluy torna d'una gira d'un any per la República Argentina i presenta l'espectacle *Circus*.
- Monti & Cia. debuten al circ Sensaciones de la família Álvarez instal·lat a Madrid.
- Tortell Poltrona rep el Premi Max Especial de Circ.
- El TNC estrena *A banda*, coproduït amb l'Ateneu Popular de Nou Barris.

2001

- L'Ajuntament de Vilanova es desdiu del seu compromís amb la Fira Trapezi. Poc després, la pressió popular i mediàtica li fa reconsiderar la decisió i des d'aleshores organitza un Trapezi firaire.
- Comediants, Monti & Cia. i la tropa manxú de Qiqihaer estrenen *Bi* al Mercat de les Flors i el fan girar internacionalment.
- Neix el festival anual Curtcircit (Montgat), dirigit per Ley Mendoza i José Antonio Hernández.
- Neix el biennal Festival Internacional de Pallasses d'Andorra, dirigit per Pepa Plana.
- Tortell Poltrona rep el Premi d'Honor Sebastià Gasch. Fura, Circo Imperfecto i el butlletí electrònic *Clownplanet* (editat pel pallasso Àlex Navarro), reben cadascun un 'Aplaudiment Sebastià Gasch'.
- Joan Maria Minguet publica *Història del Festival de Pallassos de Cornellà de Llobregat Memorial Charlie Rivel*.
- Bartabas presenta *Tryptyk* a Barcelona.
- L'australià Circus Oz s'exhibeix per primer cop a Catalunya (plaça Monumental, Barcelona).
- Stardust Circus Internacional + Anexa presenten *Asiana* a Barcelona.
- Mor Roger Andreu i Lasserre, 'Rogelio Rivel', mestre de circ i nexa d'unió entre la tradició i els nous corrents creatius circenses a Catalunya.
- Tortell Poltrona presenta el solo *Fa Mi Re* a la Sala Tallers del TNC.
- El Circ Raluy presenta l'espectacle *Homenatge a Joan Brossa*.

2002

- El Circ Cric dirigit per Tortell Poltrona inicia la seva segona etapa com a circ itinerant, que arribarà fins al febrer del 2007 (la primera havia estat 1981-1982).
- Carles Santos estrena l'òpera-circ *Sama Sama Samaruck Suck Suck* (La Villette, París, 26 d'abril; TNC, Barcelona, 26 de setembre).
- Monti & Cia. estrenen *Fòrum 2 mil i pico* al Teatre Lliure de Montjuïc.
- Stardust Circus International presenta *Zensation* a Barcelona.
- El trio de pallassos Los Excèntricos rep el premi FAD Sebastià Gasch. El pallasso Loco Brusca rep un 'Aplaudiment Sebastià Gasch', i Leandre Ribera i Claire Ducreux, un altre per l'espectacle *Madame et Monsieur*.
- El Circ Raluy presenta l'espectacle *Charlot* en ocasió del 25è aniversari de la mort de Charles Chaplin.

2003

- El Circ Raluy gira pel nord d'Europa amb el nom de 'Circo Nacional de España'.
- Els brasilers Circo da Madrugada (direcció Pierrot Bidon) presenten a Manresa *Caidu do ceu (El vol de l'àngel)*.
- Apareix el festival La Setmana del Pallasso a Castellar del Vallès (direcció Gabi Ruiz).
- El Gran Circo Mundial presenta a la Monumental un dels seus millors espectacles dels últims anys, amb tropes acrobàtiques de Pequín i de Pyongyang.
- El Circ Raluy presenta un nou espectacle.

2004

- Juan Eduardo López rep el Premi d'Honor Sebastià Gasch per la concepció de la Marató de l'Espectacle. El pallasso, comediant i docent circense Joan Armengol (Olesa, 1947-Badalona, 2004) rep un 'Aplaudiment Sebastià Gasch' a títol pòstum.
- Els hereus del cronista Jordi Elias lleguen el seu fons documental a la Biblioteca de Circ de Nou Barris, que li dedica un seguit d'actes (*Memorial Jordi Elias*).
- Apareix la revista *Zirkòlika*.
- Bartabas presenta *Loungta* al Fòrum de Barcelona.
- Les Arts Sauts presenten *Ola Kala* al Fòrum de Barcelona.
- Stardust Circus International presenta *Yin Yang* a Barcelona.
- Le Cirque Romanès porta *Camí zíngar* al Fòrum 2004.
- Aparició i tancament del Circ Còmic de Monti & Cia. (*Grottesco*, Barcelona).
- El Circ Cric gira per Catalunya.
- Ramiro Vergaz, Guga Arruda, Sílvia Compte i Dani Cercós funden Los Gingers



i exploten l'espectacle *Perlas y plumas* fins el 2010, en què dissoldran la companyia.

- La Companyia Acrobàtica de Tianjin actua al festival Temporada Alta.
- L'Ajuntament de Barcelona veta els animals als circs sense dialogar amb el sector.
- Se celebren a l'Ateneu Popular de Nou Barris les *Jornades sobre circ a Catalunya, Memorial Joan Armengol*, de les quals naixerà l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC).
- El Circ Raluy presenta un nou espectacle.
- L'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC) es presenta oficialment en roda de premsa al Teatre Lliure de Montjuïc.

#### 2005

- A partir de les demandes del sector, el Parlament de Catalunya declara el circ «art escènica d'alt interès cultural» i insta el Govern a «concretar, juntament amb el sector, les polítiques culturals adients per atendre i endreçar la formació, la creació, la difusió i altres aspectes artístics, professionals i empresarials del circ».
- Es crema *accidentalment* el circ estable Apollo de Vilanova i la Geltrú mentre se'n redactava un projecte de rehabilitació.
- Monti & Cia. (Joan Montanyès, Oriol Boixader i Fulgenci Mestres) fitxen pel circ alemany Roncalli (espectacle *Zweischen, Gestern und Morgen*).
- Le Cirque du Soleil presenta *Dralion* a Barcelona.
- El Circ Cric planta la carpa a la Font Màgica de Montjuïc i gira per Catalunya.
- L'holandès Circus Ronaldo presenta *La cucina dell'arte* a Barcelona.
- Primera edició del festival anual L'un, dos, tres del Pallasso (Tiana) en memòria del pallasso, pedagog i cofundador de Comediants Joan Armengol i Moliner, desaparegut el 2004.
- El Circ Raluy presenta *Un mar d'illusions* per celebrar el 75è aniversari de la nissaga.
- Premi Nacional de Circ a la trajectòria del Circ Cric.

#### 2006

- Exposició *Circ contemporani català, l'art del risc*, organitzada pel Krtu al CCCB.
- Seminari internacional *El circ i la poètica del risc*, organitzat pel Krtu al CCCB.
- Premi Nacional de Circ a l'espectacle *Rodó* (10è Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular Nou Barris).
- Inici de l'experiència pilot de centre de residència i creació a La Vela de Vilanova.
- Le Cirque Romanès porta *No res a les butxaques* al festival Grec 2006.
- Manolo Alcántara porta *Locomotivo* a la Fira de Circ de La Bisbal.
- El Museu Picasso de Barcelona inaugura l'exposició *Picasso i el circ* amb artistes de l'APCC dirigits per Marcel Escolano i Bet Garrell (Los Galindos) i la colla-

boració de l'Ateneu Popular de Nou Barris. Posteriorment es fan visites guiades a l'exposició, amb la intervenció dels mateixos artistes donant tres dimensions als quadres.

- El Circ Cric gira per Catalunya.
- Forces antiavalots desallotgen el centre ocupat de creació La Makabra, al Poble-nou barceloní.
- El Circ Raluy presenta un nou espectacle.
- The Cirkid (companyia Ale Hop, Manuel i Rafa González i família Rossi Deros) presenta *Spirit of Circus* a la Monumental.

#### 2007

- Primera edició del festival Pallassòdrom (Vila-seca), dirigit per Joan Busquets.
- El Circ Cric atura la gira adduint problemes amb diversos ajuntaments.
- L'Institut del Teatre acull la *Primera Trobada Europea de Formació dels Artistes de les Arts del Carrer*, en col·laboració amb la l'organització francesa FAI AR.
- Primera presentació del Pla Integral de Circ (APCC-Departament de Cultura).
- Le Cirque du Soleil presenta *Delirium* a Barcelona i hi torna amb *Alegría* (presentat per primer cop el 1998).
- Jordi Aspa i Bet Miralta dirigeixen la primera *Nit de Circ* del Festival Grec.
- La Fira de Tàrraga organitza el col·loqui *La diversitat de les arts de carrer a Europa*.
- *Jornades Internacionals de Formació de Circ* organitzades per l'APCC amb el suport de la Generalitat i l'ICUB ([www.apcc.cat/circ-a-catalunya/estudis-normatives/](http://www.apcc.cat/circ-a-catalunya/estudis-normatives/)).
- *Homeland*, d'Enclave Dance Company dirigit per Roberto Oliván (Mercat de les Flors).
- *La Veillée des abysses* de James Thiérree (TNC).
- *Nebbia*, del Cirque Éloize i Teatro Sunil de Ginebra (Temporada Alta).
- *Circ Cric* al Teatre Lliure.
- *Tranuites*, de Lluís Danés i Lluís Llach (TNC).
- Primera producció *Circ de Nadal* de La Vela de Vilanova (*Clan Babel*, amb Àticus-Tilt i Cortocirquito, direcció Jordi Borrell).
- El Circ Raluy presenta *Dancing!*.
- Premi Nacional de Circ a Jordi Aspa i Bet Miralta per la direcció artística de la Fira-Festival Trapezi.

#### 2008

- Presentació definitiva del Pla Integral de Circ.
- Presentació de la campanya *Ciutats Amigues del Circ*, ideada i impulsada per

l'APCC ([www.apcc.cat/media/upload/pdf/file\\_167.pdf](http://www.apcc.cat/media/upload/pdf/file_167.pdf)).

- Presentació de l'*Estudi sobre Formació circense a Catalunya* elaborat per l'APCC ([www.apcc.cat/circ-a-catalunya/estudis-normatives/](http://www.apcc.cat/circ-a-catalunya/estudis-normatives/)).
- Inauguració de la carpa provisional del centre de creació i assaig La Central del Circ gestionat per l'APCC al Parc del Fòrum (Barcelona).
- Normand Latourelle presenta *Cavalia* a Barcelona.
- Le Cirque du Soleil torna a presentar *Quidam* a Barcelona (ja presentat el 2000).
- Jordi Aspa i Bet Miralta dirigeixen la segona *Nit de Circ* del Festival Grec.
- *Traces*, dels quebequesos Les 7 doigts de la main (Mercat de les Flors, Festival Grec).
- Primer *Cabaret Coluche* al Circ Cric (espectacle i reflexió).
- El Circ Cric estrena *Voler volar*.
- Primera edició de *Circ al Castell de Montjuïc* (Festes de la Mercè, Barcelona).
- *Burgher King Lear*, versió (per a clown i august) i direcció de João Garcia Miguel a partir de *King Lear*, de Shakespeare, Festival Shakespeare, Mataró. L'espectacle mereix el premi Juan-Germán Schroeder del FAD.
- Stardust Circus Internacional + Anexa porten *Piratas, Piratas!* del Circ Nacional Xinès a la Devesa de Girona.
- Aparició i tancament del Circ Ozó de Ricard Panadès (*Ícari*, Vic).
- El trio de pallsos Los Excéntricos estrena *Rococó Bananas* al TNC.
- El Circ Raluy presenta *Homenatge al Circ Olympia*.
- Premi Nacional de Circ a Paulina Andreu Busto, 'Paulina Schumann', per la seva trajectòria d'amazona i artista pluridisciplinària de circ.

## 2009

- La Central del Circ presenta a la premsa el projecte Interreg/*Circ que o!* compartit per Catalunya, Aragó i el departament francès Midi-Pyrénées.
- El Circ Cric fa temporada al Teatro-Circo Price de Madrid (març) i presenta *Els racons de la memòria* a Barcelona (octubre).
- La programació *bcstx'09* (Mercat de les Flors-Tantarantana) presenta João Paolo Dos Santos a la perxa xinesa i els espectacles *Solve* (Fura) i *Cuerdo*, de Karl Stets.
- El festival L'un, dos, tres del pallasso programa la primera visita a Catalunya del mallorquí Circ Bover dirigit per Tià Jordà.
- La companyia italiana Arcipelago Circo Teatro inaugura la programació del festival Grec. Hi participa la trapezista barcelonina Fura.
- La companyia catalana Desastrosus Circus celebra 20 anys d'activitat.
- El Festival de la Porta Ferrada de Sant Feliu de Guíxols programa circ per primer cop: *Dreams*, del Circ Acrobàtic de Pequín.
- Apareix la revista *Hamlet*, que inclou el circ en el panorama de les arts escèniques.
- El quartet Atempo Circ rep el 'Premi FAD-Sebastià Gasch a la creació emergent'

- pel seu primer espectacle (*Atempo*).
- Jango Edwards engega un curs pilot del Nouveau Clown Institute a la fàbrica de creació Roca Umbert (Granollers).
- Bona collita per als pallassos: Leo Bassi (*Utopia*, Villarroel, setembre), Slava Polunin (*Snowshow*, Temporada Alta, octubre), Alba Sarraute (Premi San Miguel per votació popular a la Fira de Tàrrrega per *Mirando a Yukali*), i s'estrena *Petita feina per a pallasso vell*, de Matèi Visniec a la Sala Muntaner (Jordi Martínez, clown; Monti, agust; Claret Papiol, contraugust; direcció Ramon Simó).
- El Circ Raluy presenta *El viatge*.
- El Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular de Nou Barris presenta *Limbus* (direcció Leandre Ribera).
- El TNC presenta la producció *Llits* (direcció Lluís Danès).
- Premi Nacional de Circ a l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC).

## 2010

- Le Cirque du Soleil presenta *Varekai* a Barcelona.
- Es presenta a La Central del Circ el resultat del *Projetxe Fibonacci*, una col·laboració internacional entre 7 artistes catalans i 7 d'estrangers. Organització: APCC, Mercat de les Flors, CoNCA, l'Oficina del Quebec a Barcelona i la companyia Les sept doigts de la main.
- L'APCC i el CoNCA organitzen les *Segones Jornades de Formació de Circ* i es plantegen possibles recorreguts formatius.
- La companyia Enfila't presenta *Plecs!* de Manolo Alcántara i Xavier Erra al TNC.
- Premi FAD-Sebastià Gasch d'Arts Parateatral a l'espectacle *Plecs!* de la companyia Enfila't.
- Premi Nacional de Circ i Premi Ciutat de Barcelona a la companyia catalanofrancesa Baró d'Evel Cyrk (Blai Mateu i Camille Decourtye) per l'espectacle *Le sort du dedans*.
- Nova itinerància del Circ Cric amb *Els racons de la memòria*.
- Pepa Plana estrena *Penèlope* a la Sala Muntaner. És l'última direcció del malaguanyat pallasso, gestor i director Joan Busquets.
- *Le fil sous la neige* dels funàmbuls Les Colporteurs al Mercat de les Flors.
- La companyia suïssa Zimmerman & de Perrot porta al Festival Grec els espectacles *Gaff Aff*, *Öper Öpis* i *Chouf ou Chouf* (aquest interpretat pel Group Acrobatique de Tanger).
- La fira Come & See inclou el circ per primer cop.
- L'APCC programa a l'Ateneu Popular de Nou Barris el cicle de conferències *Eines per a la professionalització*.
- Primer Festival Circ Cric (Sant Esteve de Palautordera).
- L'Escola de l'Espectador impulsada per Hermann Bonnín/Espai Escènic Joan

Brossa es dedica per primer cop al circ (2 sessions).

- El Circo Italiano estrena *Somnis* a la Monumental amb direcció de Joan Montanyès 'Monti'. Posterior gira per Catalunya.
- L'Ateneu Popular de Nou Barris estrena *Circumstàncies* (15è Circ d'Hivern) amb la companyia Balagans i direcció de Ricardo Gallardo.
- Primera edició dels Premis de Circ de Catalunya, organitzats per la revista *Zirkòlika* i subdividits en 12 categories. Entre les companyies premiades, Enfila't, Leandre, Los Excèntricos, Escarlata Circus, Fernando Pose i Daraomai.
- El Circ Raluy presenta *El saltimbanqui*.

### Bibliografia complementària

- JANÉ, Jordi (2001): *Les arts escèniques a Catalunya*. Barcelona: Galaxia Gutenberg-Cercle de Lectors.
- (2002): «Les arts del circ» (dins l'obra col·lectiva *Art, geografia i societat*, col·lecció Art de Catalunya, volum 2). Barcelona: Edicions L'Isard.
- AADD (2006): *Circ contemporani català, l'art del risc* (catàleg de l'exposició homònima). Barcelona: Departament de Cultura - Triangle Postals.
- (2007): *El circ i la poètica del risc* (textos del seminari internacional homònim celebrat del 14 al 16 de febrer del 2006 al CCCB). Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

